

ANNONS

PREMIUM - FÖR DIG SOM PRENUMERERAR

KULTUR 23 januari 2018 10:00

En monumental roman

Marlon James är en makalös virtuos och hans Bookerprisbelönade roman ett imponerande och monumentalt verk. Men är den bra? Det är kanske inte riktigt samma sak.

Patrik Svensson

FÖLJ SKRIBENT

Bob Marley på Gröna Lund sommaren 1976, hans första Sverigespelning.

Bild: Olle Lindeborg

Marlon James

BOKEN. En kort krönika om sju mord. Övers Niclas Hval.
Albert Bonniers förlag.

Kingston, Jamaica, december 1976. Det är en minst sagt svårfångad plats. Detta lilla land av slavättlingar, med två miljoner invånare, som bara drygt ett decennium tidigare blivit självständigt från den brittiska kolonialmakten. Som lider av fattigdom, instabilitet och en sönderslagen infrastruktur. Som präglas av våld och kriminalitet. Som går

mot val men samtidigt är på randen till inbördeskrig. Kingston är vid denna tid uppdelat mellan det styrande People's National Party (PNP), med kopplingar till Fidel Castro och Sovjet, och utmanaren Jamaican Labour Party (JLP), som stöds av USA. Att röra sig från ett kvarter till ett annat kan vara förenat med livsfara. I gränderna smyger CIA-agenter med oklart uppsåt.

Det är en hård plats, men också en plats som är i världens fokus på grund av något helt annat. Den jamaicanska reggae-kulturen har under sjuttioalet blivit ett internationellt fenomen, dess budskap om revolt, rättvisa och återupprättelse för de historiskt förtryckta har spridit sig som en budkavle över världen. Och Bob Marley är alltings mittpunkt.

Marley var sällan uttalat partipolitisk, men hans generella humanism och prat om omfördelning och rättvisa hade uppenbara drag av socialism. Vid 1972 års val hade han också öppet gett sitt stöd åt PNP. Men saker och ting var annorlunda nu. Den politiska konflikten så mycket djupare, varje litet felsteg tycktes kunna utlösa krig. Och även Bob Marley var en annan. Den lille, tanige sångaren, med de varma ögonen och den släpiga rösten, hade blivit en stor man, en mäktig man, en internationell superstjärna och en sådan som alla ville ha på sin sida.

Hösten 1976 meddelade Marley att han skulle ge en stor gratiskonsert i Kingston. Den skulle kallas Smile Jamaica och lanserades som en fredskonsert. De båda stridande partierna slogs om att få vara delaktiga. PNP vann dragkampen. Den 3 december, bara två dagar före konserten och mindre än två veckor före valet, tog sig beväpnade män in i Bob Marleys hus. De sköt Marley, hans hustru Rita och hans manager. Alla tre överlevde, men Rita blev träffad i huvudet och allvarligt skadad. Bob Marley själv träffades i armen. Trots det genomförde han två dagar senare konserten inför 80 000 i publiken. PNP vann valet. Strax därefter lämnade Bob Marley Jamaica för London och det skulle dröja mer än ett år innan han återvände.

Det är just där och då som Marlon James roman "En kort krönika om sju mord" utspelar sig. Det är en krönika i den äldre litterära betydelsen men kort endast i jämförelse med telefonkatalogen eller lagboken. 2015 belönades den med det prestigefyllda Booker-priset.

Mordförsöket på Bob Marley är alltså händelsen som romanen kretsar kring, men när jag säger kretsar menar jag i den allra vidaste och yvigaste bemärkelse. Berättelsen breder ut sig i tid och rum, från sjuttioalets Kingston till nittioalets New York och tillbaka igen. Gängkriminalitet gifter sig med politisk makt och internationella konspirationer. Sångare, mördare, knarkare, journalister,

politiker och hemliga agenter blir alla likvärdigt delaktiga i historien.

Det är en monumental roman, berättad i jag-form genom ett femtontal olika berättare och med ett personregister som samlar ett sjuttioal namn. En roman för alla som är intresserade av Jamaica och Jamaicas historia, och av reggae-kulturen och Bob Marley. Men också för alla som är intresserade av litteratur och estetik, av hur form präglar innehåll och vice versa, av hur mycket berättarmässig komplexitet som faktiskt kan rymmas inom ett par bokpärmar.

Marlon James är en alldeles makalös virtuos. Med absolut gehör kan han på ett ögonblick röra sig från det högstämt litterära till det råa och brutala. De olika rösterna får sina klanger av dialekt och sociolekt. Jamaicansk patois i ena stunden och amerikansk myndighetsengelska i den andra. Rastafariansk ideologi möter politisk cynism och pundarprat. Här finns fler språk än i FN.

Niclas Hval har gjort ett imponerande jobb med översättningen. Att fånga alla dessa olika stilar och röster är naturligtvis omöjligt men Hval använder små subtila markeringar för att skapa en mångstämmighet som inte kan mäta sig med originaltexten men nog är så nära man kan komma. Vissa jamaicanska uttryck - kraftord som bloodcloth, r'asscloth, bombocloth - bryr han sig inte ens om att försöka översätta. Det är nog klokt.

En monumental roman, men är det en bra roman? Det är kanske inte riktigt samma sak. "En kort krönika om sju mord" är som ett enormt musikstycke sammansatt av många olika stämmor, var och en skild från den andra. Man kan kalla det polyfoni och det kan, liksom det komplicerade musikstycket, ibland vara mer imponerande än det egentligen är njutbart. Jag tänker mig att "En kort krönika om sju mord" är den sortens bok som många kommer att börja läsa, men färre kommer att läsa ut. Den kräver helt enkelt väldigt mycket av sin läsare, inte bara tid och tålamod och koncentration, utan också ganska mycket förkunskap.

Men belöningen kommer såklart, när alla dessa röster så småningom smälter in i varandra och romanen blir en stor och rik och djup berättelse om ett alldeles speciellt ställe vid en alldeles speciell tidpunkt i historien. Kingston, Jamaica, december 1976. Marlon James lyckas faktiskt fånga platsen.

 [KULTUR](#) [BOKRECENSIONER](#)

[DELA](#)

[TWEETA](#)